

Könyvajánló

ROZSONDAI MARIANNE:
A MAGYAR KÖNYVKÖTÉS A GÓTIKÁTÓL A MŰVÉSZKÖNYVEKIG

**„Tarts ki munkád mellett, lelj benne örömet
és öregejél meg foglalkozásodban”**

SIRÁK FIÁNAK KÖNYVE 11,21

Rozsondai Marianne gazdagon illusztrált 544 oldalas könyve az Alföldi Nyomda mives, képményábrás kivitelezésében látott napvilágot 2020-ban a Kossuth Kiadó gondozásában, a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával és az MTA Könyvtörténeti Munkabizottságának ajánlásával. A szerző a fennmaradt eredeti kötések részletes vizsgálata alapján mutatja be a magyarországi könyvkötés fél évezrednyi történetét. A képzőművészeti stíluskorszakokat követő díszített kötések, a díszítés elemei és kompozíciói átfogó rendszerezésével és elemzésével a magyar könyvkötést az adott kor, a könyvtörténet, a művészet és művelődéstörténet összefüggésében tárgyalja.

A könyvhöz tartozó mellékletben 48 bélyegző-tábla összegezi rendszerezve a különböző korokból származó bőrkötések bélyegzőit, motívumkincseinek elemeit a korai gótikus és reneszánsz műhelyek munkáiból. A kötetet a szerző elsősorban könyvtárosoknak, régi könyvek és kéziratok kutatóinak, továbbá restaurátoroknak szánja, de alapmű minden könyvvel kapcsolatban érintett szakember számára.

„A kötés a könyvnek formaadó, nélkülözhetetlen része, funkcionális tartozéka, a könyv védőburka, amelyet többé-kevésbé díszítettek. Díszítésének stílusa általában követte – némi fáziskéséssel – a képzőművészeti stílusokat. A könyveket egészen a 19. század első harmadáig – a könyvkötés munkafázisainak ipari méretű gépesítése előtt – kézzel kötötték be. Addig tehát minden darab *egyedi kézműipari termék*.”

„...A régi könyveket, kódexeket gyakran másodlagosan felhasznált, pergamenre írt kódexlapokba, ritkábban feleslegessé vált, nyomtatott, merített papírlapokba, makulatúralapokba kötötték be, olykor előzéklapként, gyakrabban felvágva fűzésben és/vagy gerincben alkalmazták.



Ezek is többnyire a könyv restaurálásakor kerülnek elő. A könyvben talált töredékek is segítik a proveniencia felderítését, a kötés datálását, lokalizálását. Mindezekhez hozzájárul még – mint a művelődéstörténet körébe tartozó külön szakterület – a vízjelek vizsgálata, kor- és helymeghatározó szerepe.

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ és a Kossuth Kiadó a pandémia miatt meghirdetett zárlat előtti napokban tartotta ROZSONDAI MARIANNE: A MAGYAR KÖNYVKÖTÉS A GÓTIKÁTÓL A MŰVÉSZKÖNYVEKIG című könyvének bemutatóját. A kötetet Mikó Árpád művészettörténész, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Művészettörténeti Intézet igazgatója mutatta be Monok István, az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatójának köszöntőjét követően az MTA Könyvtár és Információs Központ 2. emeleti konferenciatermében 2020. március 10-én.

E könyv tárgya elsősorban a történelmi, királyi Magyarországon készített *díszített* kötések elemzése, a magyarországi könyvkötés története, a szükséges művelődéstörténeti összefüggések szem előtt tartásával, megengedve a végén egy rövid kitekintést az 1945-től napjainkig tartó időszakra is. A szerző igyekszik a díszítőmotívumok alapján megállapítani a bekötés helyét és idejét, olykor a mesterét, és ha lehet, megrendelőjét, a könyv tulajdonosát, figyelembe véve a könyv előtörténetét, provenienciáját, a bejegyzéseket, pecséteteket, ex libriseket. A legfontosabb adat persze a kötésben lévő kézirat vagy nyomtatott könyv tartalma – azaz a benne foglalt mű vagy művek –, a könyv keletkezésének, megjelenésének adatai, valamint a könyv mai őrzési helye. A könyv használatát a végén mutatók segítik.

Rozsondai Marianne a magyarországi könyvkötés történetét bemutató, szakmatörténeti szempontból egyedülálló könyvének minden oldala kincset érő információk őrzője, ami nemcsak a restaurátók és könyvtárosok és kutatók számára



értékes és hasznos olvasmány, hanem a könyvvel dolgozó és a könyveket szerető, becsülő szakembereknek is. Könyv a könyvről.

„A könyv az emberi gondolat értékelésének fokmérője és szimbóluma..., története végül éppen olyan bonyolulttá és érdekessé lett, mint amilyen maga az ember.” *Jaschik Álmos*

